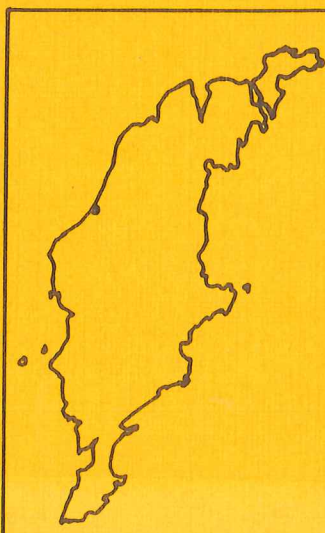

GOTLANDS LÄN

LANTBRUKSNÄMNDEN
I GOTLANDS LÄN
Ink. 1980-10-24
Bm#

DE VITKINDADE GÄSSENS BETESMARKER PÅ GOTLAND

LÄNSSTYRELSEN I GOTLANDS LÄN

Planeringsavdelningen

Oktober 1980

F Ö R O R D

I tider då det blir allt vanligare med minskande vilt djurstammar utgör de flesta gåspopulationer ett anmärkningsvärt undantag. Under de senaste decennierna har många arktiska gåsarter markant ökat i antal och en del har utvidgat sitt utbredningsområde. Flera gåsarter har på övervintringsplatserna och under sträcket alltmer börjat söka sin föda på odlade och kulturbetade marker. Detta i samband med människans ökade krav på maximering av utbytet från jordbruksmarker har lett till en direkt konkurrenssituation mellan gäss och lantbrukare. För att försöka minska konflikten har en rad undersökningar om gässens biologi och försök med avsättande av gåsreservat startat.

Inrättande av gåsreservat löser dock inte problemet med betesskador annat än för begränsade områden. Ersättningsfrågan kommer därför antagligen att aktualiseras i ökande omfattning. För att på ett snabbt och enkelt sätt kunna mäta gåsbetets omfattning har en metod utarbetats som innebär att mängden ekskrementer per m² kontrolleras inom gåsbetade områden. Fördelen med denna metod är att betesintensiteten enkelt kan bedömas även en tid efter gässens besök samt att relativt okvalificerad personal kan utnyttjas för besiktningar i framtiden.

Föreliggande undersökning har avsett att pröva metoden för ett helt län och samtidigt kartlägga utbredningen av de vitkindade gässens bete på Gotland under våren 1980.

Lars Gustafsson har genomfört undersökningen och är ensam ansvarig för de synpunkter som framförs i denna rapport.

DE VITKINDADE GÄSSENS BETESMARKER PÅ GOTLAND

De vitkindade gässen betar på kortvuxen gräsvegetation i anslutning till kuster. På Gotland finns inga större naturliga sådana marker utan dessa skapas av ett intensivt kreaturs- eller fårbeta. Även vissa uppodlade marker i anslutning till strandbetena betas ibland av gässen. En förutsättning för gåsbete är alltså kultiverad mark. För lantbrukarna kan det innebära minskad möjlighet till utnyttjandet av vissa vårbeten och ibland skadegörelse på odlade fält.

Föreliggande undersökning har avsett att ge en så komplett bild som möjligt av utbredningen av de vitkindade gässens bete på Gotland. Strandbetena är lätta att hitta och alla lämpliga större områden längs kusterna betas årligen av gässen. Däremot är det svårt att upptäcka var gässen betat på odlade fält bland alla de fält som det är tänkbart att gässen besökt. Det varierar också år från år vilka fält gässen besöker och omfattningen av gässens bete på de odlade fälten bestäms av tillgången på bete på de i första hand prefererade strandmarkerna. Även om betet på de odlade fälten inte är komplett redovisade här är det ganska klart att det är av ganska liten omfattning och av liten betydelse för gässens del. Gissningsvis överstiger inte betet förlagt till odlad mark 1 % av det totala gåsbetet.

Under de två föregående åren då betesförsök bedrevs på Faludden koncentrerades gässens betning till de ostörda och gödslade markerna. Då ingen fortsatt försöksverksamhet bedrevs i år blev resultatet det att betet minskade klart inom de gödslade områdena och fick en större utbredning utanför försöksområdet.

LOKALERNA I SOCKENORDNING LÄNGS KUSTERNA:

Västergarn, Utholmen. Kraftigt bete årligen, gammal lokal

Sanda, Kovik. Lätt bete på de begränsade gräsmarkerna på Korumpan och Fugelholmen. Endast enstaka besök av gässen från Utholmen och Vivesholm.

Vivesholm. Kraftigt bete på de fuktiga, lågt belägna våtområdena på inre delen av udden. Lätt bete på torrbackarna på yttre delen av udden.

Fröjel, Gannarreviken. Kraftigt bete på själva Gannarveskär. Lättbete på den endast fläckvis lämpliga betesmarken runt viken. Eventuellt kan begränsat bete förekomma längs kusten upp mot Klinte.

Eksta/Sproge. Inom fågelskyddsområdet Ugnen betas alla lämpliga strandbeten. Kraftigt bete är koncentrerat till Tärnskär, Bodbacke, Gärdsbacke, Busan och Fugelskär.

Hablingbo, Petes. Bete förekommer från Petesviken till viken söder Vakten. Kraftigt bete är koncentrerat till de låglänta havsvattengödslade markerna kring Bovik och söder Vakten. Antagligen besöks även innanför liggande åkermarker tidvis av gässen.

Holmuddarna. Bete förekommer upp mot enbuskmarkerna från Alsvik och söder över. Kraftigt bete på yttre delen av Holmuddarna där stora ytor med bra gåsbetesmarker förekommer. Antagligen betas också enstaka strandremsor längs kusten ned mot Nisseviken, bl a ett område på Snabben (gränsdragning osäker).

Näs, Linviken. Inre delen av viken betas. Endast fläckvis kraftigt bete. Stranden mellan Vaktården och Klasården är

ojämn och betas endast fläckvis kraftigt. Däremot betas åkermarker runt Siglajvs regelbundet av gässen från de nedanför liggande vikarna.

Näsudden. En del av den odlade marken mellan Bodudd och österudd betas regelbundet av gässen. Från österudd förekommer kraftigt bete längs hela sträckan av inre Näsudden till Skärsbod. Eventuellt kan begränsat bete förekomma även innanför Skärsbod i den inre delen av Burgsviken.

Vamlingbo, Heligholmen. Besöks ibland av vitkindade gäss. Endast ringa betydelse som betaplats.

Hamra, Stockviken. Kraftigt bete på strandmarkerna kring Yttre Stockviken. En del av den innanför liggande åkermarken betas. Lätt bete på en stor del av den söder om Stockviken liggande betesmarken.

Öja, Faludden. Kraftigt bete på stora delar av de norr om vägen belägna betesmarkerna. Även en del åkermark betad. Kraftigt bete längs hela kuststräckan från inre Faludden över Unghanseskär till Grunnet.

Fide. Kraftigt bete vid Grunnet, Tuviken och Stapeludden. Kuststräckorna där emellan är dålig och endast fläckvis förekommer ett ringa och obetydligt bete.

Grötlingbo. Kraftigt bete vid Koård, Fluntinge, Dorvgrund och Tuttar. Kustremsan där emellan och upp till Grötlingbo udd har inget nämnvärt bete även om gässen stundtals kan slå ner längs med kusten. Hela naturreservatet Grötlingbo holme betas kraftigt. Norra sidan av Grötlingboudd inget nämnvärt bete endast enstaka gäss längs stranden.

Eke, vid Kalgårdsård och Bybod brukar några små områden betas.

Rone, Rone Ytterholme betas kraftigt. Delar av Sigdesholmen betas kraftigt liksom en del av stranden innanför. Även vid Getorsskär förekommer bete. Kuststräckan norr om Ronehamn till Hummelbosholm har inget lämpligt bete även om gäss tidvis kan befinna sig där.

Burs, Hummelbosholm betas kraftigt även några bitar odlad mark som är beläget inom fågelskyddsområdet.

När, Närholmen. Gäss förekommer över hela holmen men då vegetationen är mycket mager på sina håll blir ofta betet mycket ringa. Kraftigt betas ett område på norra sidan av holmen och en smal strandremsa vid Kroksriv.

Virudden och stranden innanför besöks ibland av gäss.

Lau, Storholmen betas kraftigt, även på Skarpholmen och Gräs-
holmen förekommer ett visst bete trots att ingen betesdrift bedrivs där.

Ett strandområde söder Svaide brukar betas av gässen.

Östergarn, Östergarnsholm har en ganska mager vegetation och betet på holmen är endast fläckvis kraftigt.

Gammelgarn. Vid Grönskär brukar gäss förekomma, och antagligen förekommer lite bete på några ställen längs kusten upp mot Kyrkbingegrund.

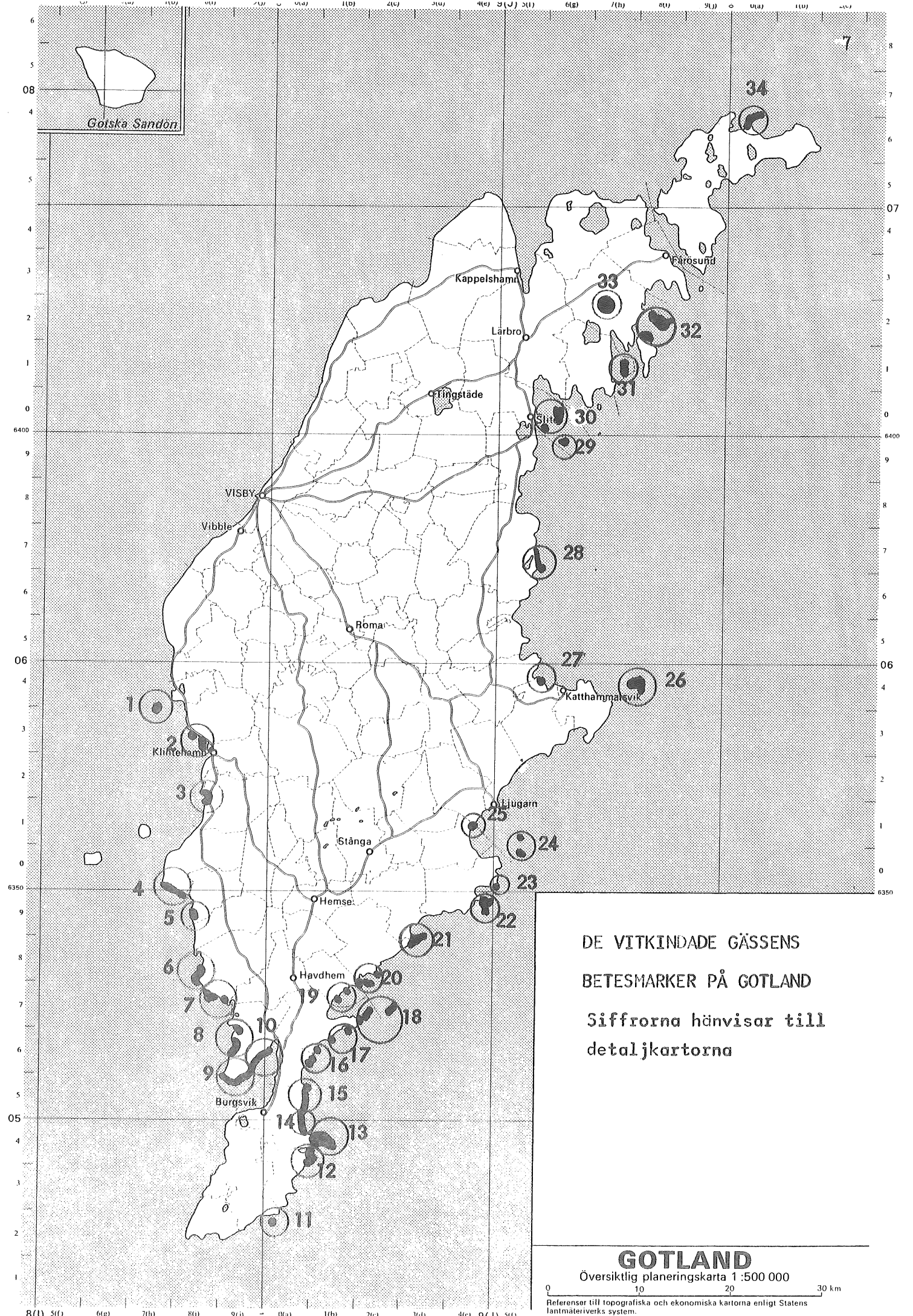
Gothem, Kyrkbingegrund. Delar av utsidan betas kraftigt och bete förekommer vid sundet och längs stranden upp mot Botvalde där det på vissa ställen är kraftigt.

Othem, Asunden och Grunnet betas delvis kraftigt. Även på Enholmen och Majgu förekommer bete.

Hellvi. Hela Klasen betas kraftigt medan den högre belägna Fjaugen har ett lättare bete.

Rute. Skenholmen har ett kraftigt bete över hela ön. Därifrån flyger gässen mer eller mindre regelbundet in till Rute stormyr och betar på odlade fält. Även på norra sidan av Furillen förekommer bete.

Fårö, Norsholmen betades under våren -80, icke känd betesplats tidigare. Endast ett mycket lätt bete förekommer på de mycket magra och inte för gåsbete särskilt lämpliga markerna. Några smala strandremsor med bra vegetation betades kraftigt.

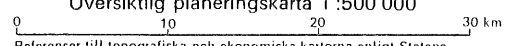

DE VITKINDADE GÄSSENS
BETESMARKER PÅ GOTLAND

Siffrorna hänvisar till
detaljkartorna

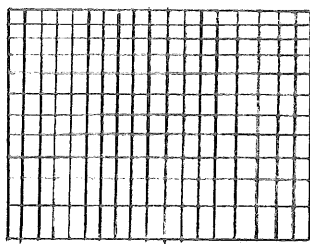
GOTLAND

Översiktlig planeringskarta 1:500 000

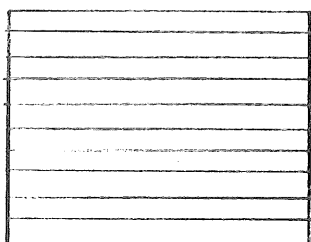

Referenser till topografiska och ekonomiska kartorna enligt Statens lantmäteriverks system.

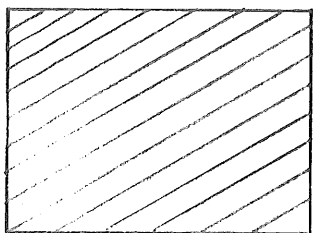
PÅ KARTORNA ANVÄNDA GRADERINGAR AV GÅSBETESMARKERNA

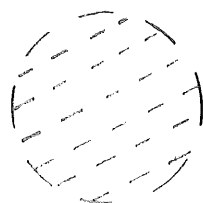
KRAFTIGT BETE
MER ÄN 5 EXKREMENTER / M²

LÄTT BETE
MINDRE ÄN 5 EXKREMENTER / M²

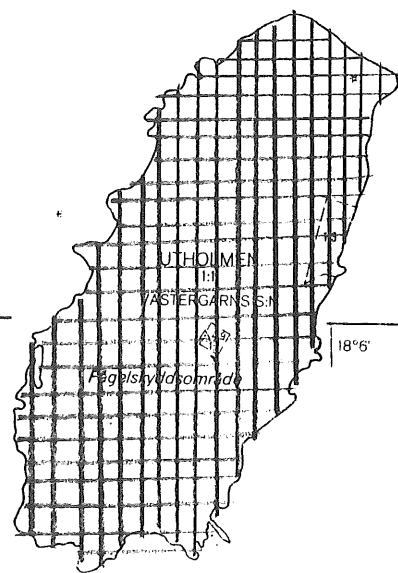

BETE KONSTATERAT
OSPECIFICERAT BETESTRYCK

BETE KONSTATERAT
OSPECIFICERAD OMFATTNING

Östersjön

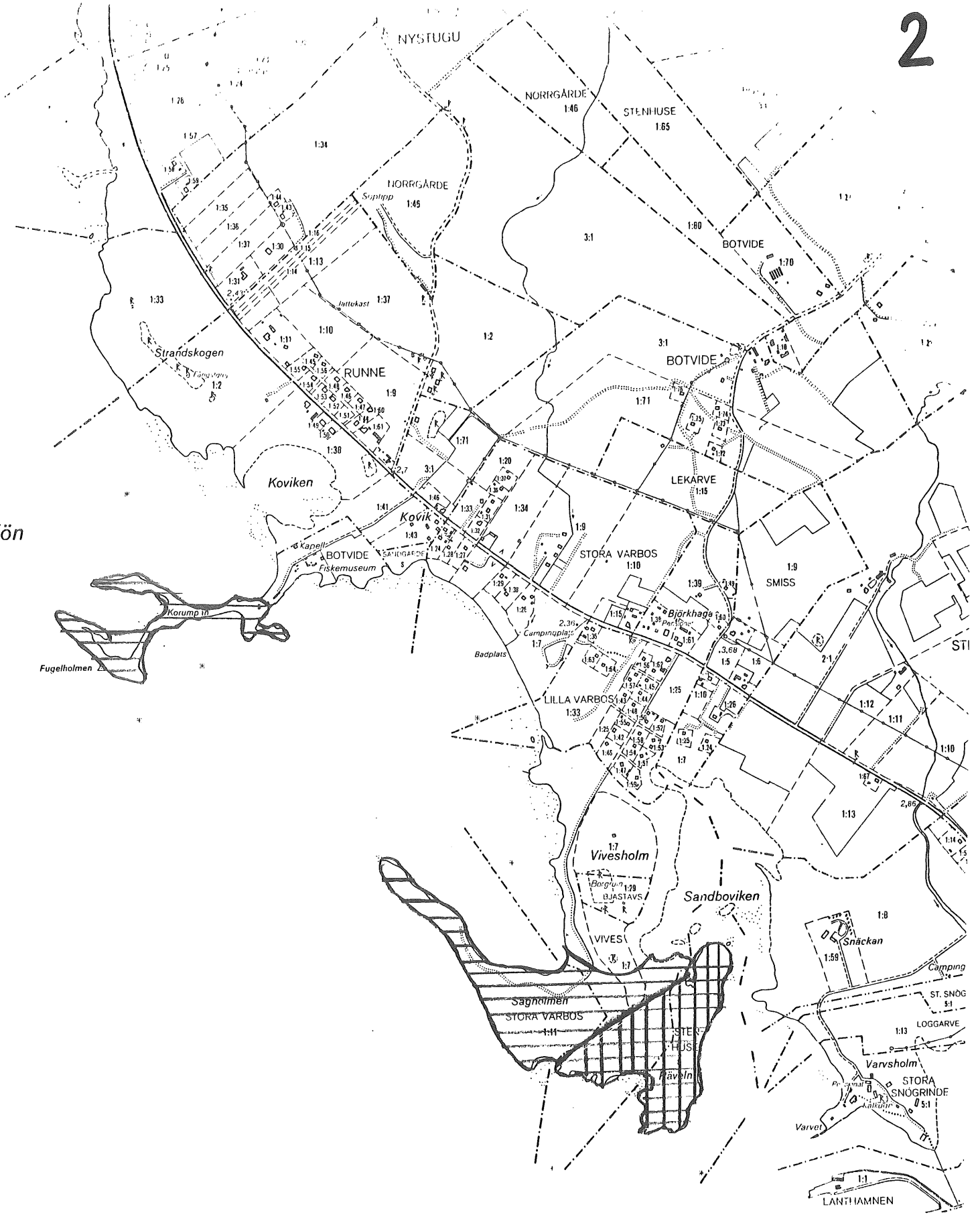

Högskarta över området, Nordsystem 1970
 Högskarta 1:25 000 över området, Nordsystem 1970
 Kartan är utarbetad av Högskartans och Högskartans 1990
 För ytterligare upplysningar kontakta
 Högskartans 1990

Fastighetsredovisningen aktuell 1 okt 1978
 Höjdkurvornas ekvidistans 5 meter

Skalan 1:10 000
 1 cm = 100 m på marken
 [Square symbol] = 1 hektar

stersjön

16°10'

SANDA S N
GOTLANDS K N
GÖTLANDS D A

KLINTE S N

068 2B 61 21 KLINTEHAMN

Skalan 1:10 000

600 100 200 300 400 500 1000 meter

Höjduktavornas kvadrattavla 5 meter

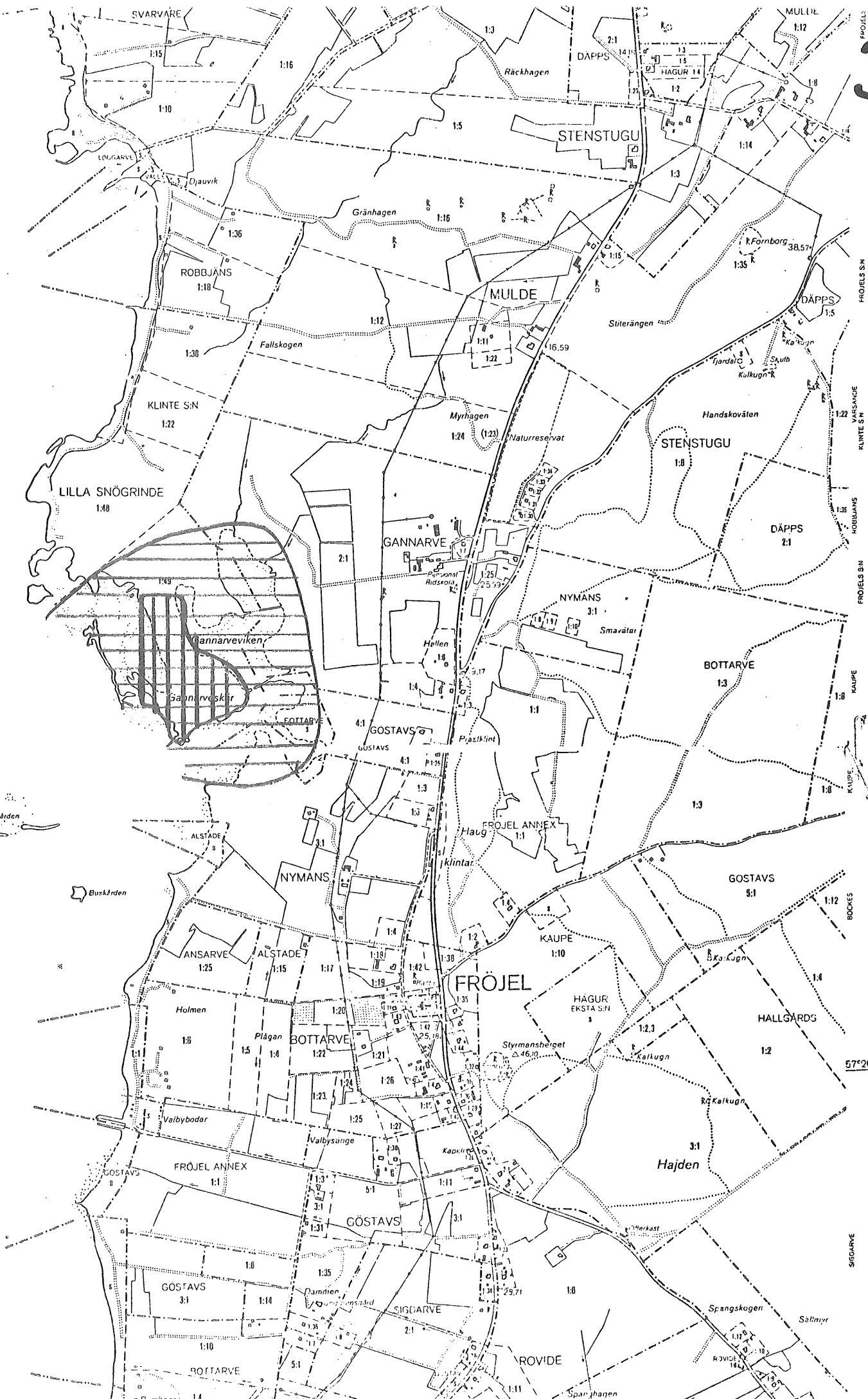
1 cm = 100 m på marken

□ 1 hektar

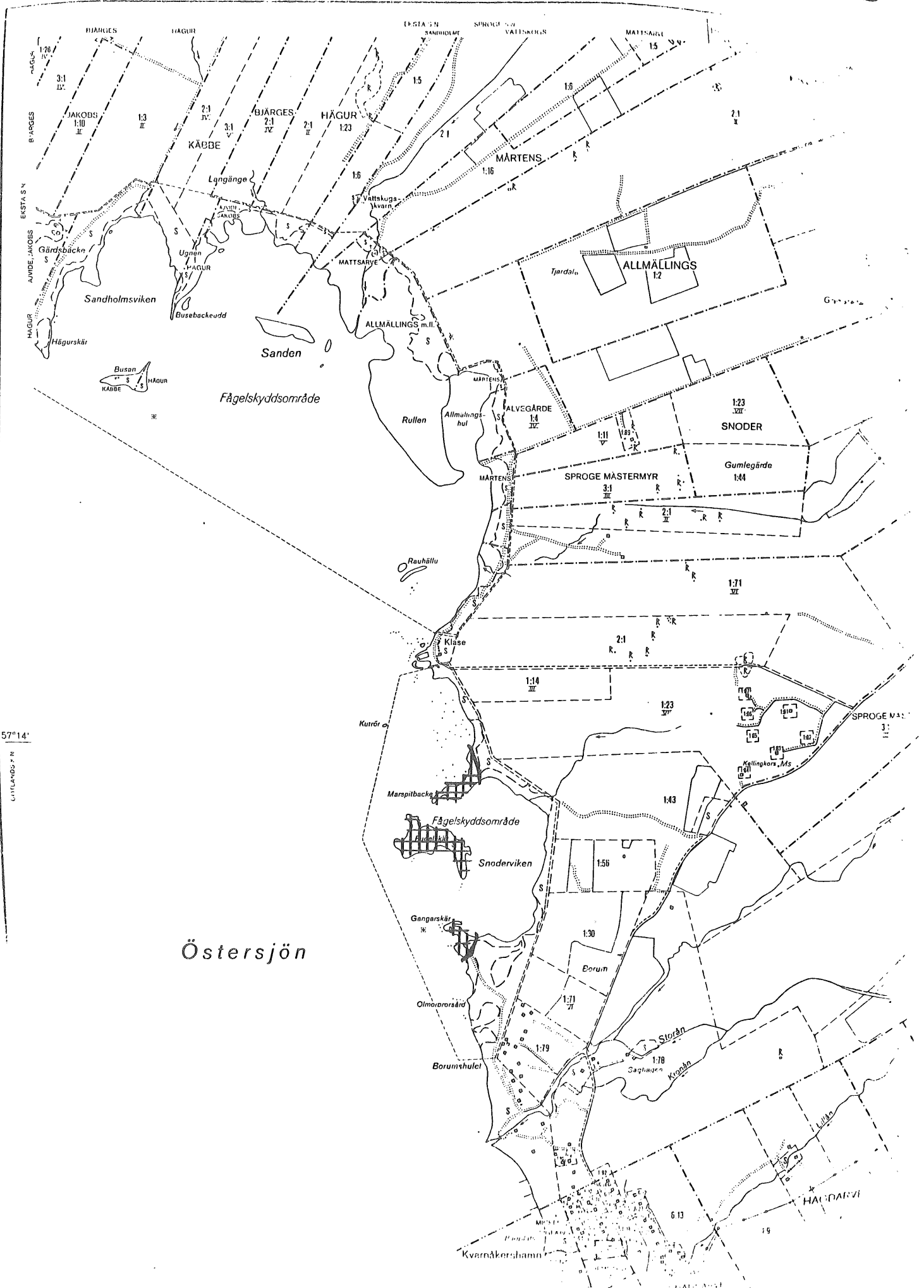
Höjduktavornas kvadrattavla 5 meter
Höjduktavornas kvadrattavla 5 meter
Höjduktavornas kvadrattavla 5 meter
Höjduktavornas kvadrattavla 5 meter

Fastighetskartan utgiven i februari 1970

Höjduktavornas kvadrattavla 5 meter

57°20'

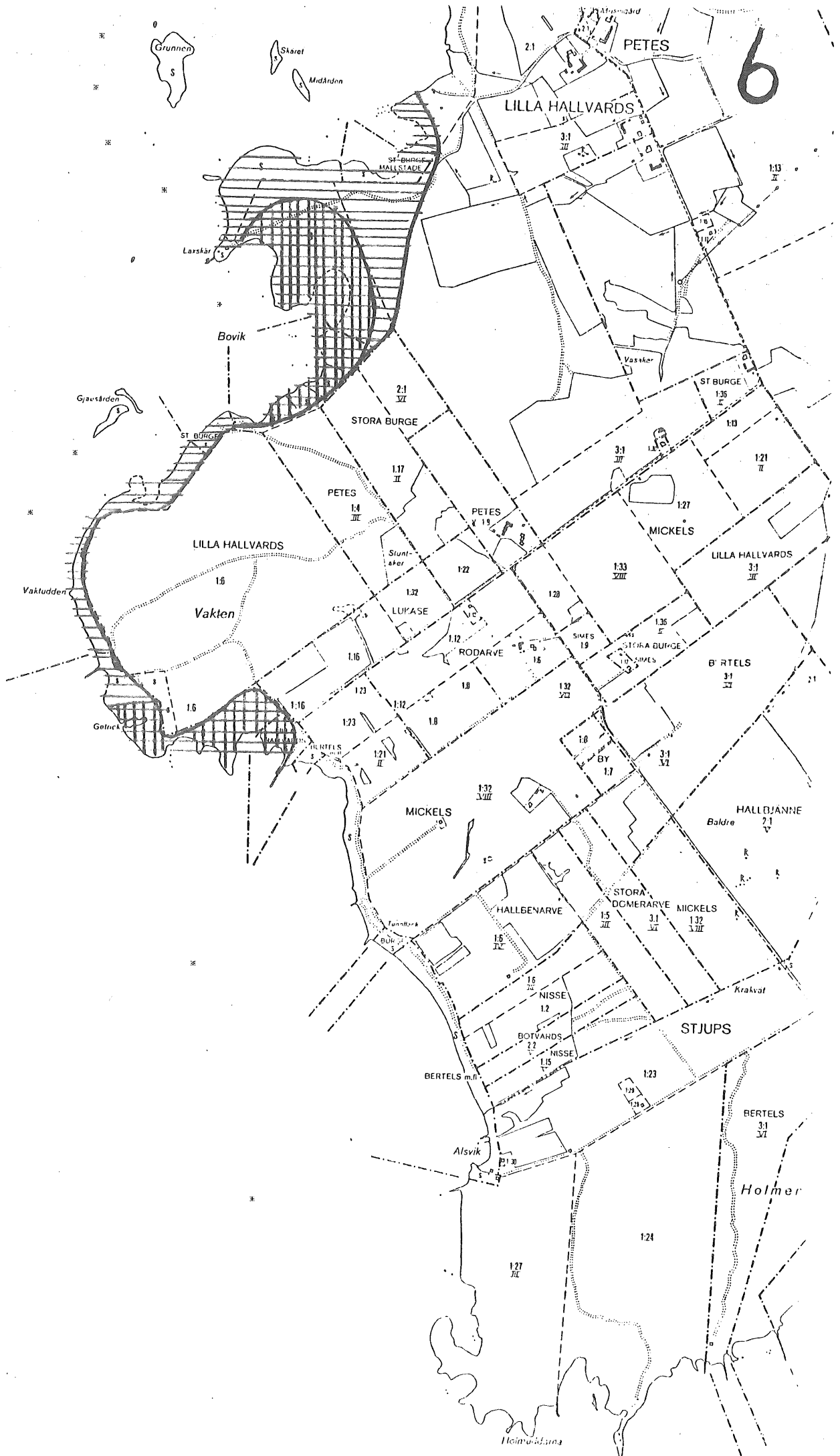
57° 14' LATITUDS LINJE

57° 14'

Östersjön

Kvarnåkershamn

HÅGÅRVI

Grünnen

Skaret
Midården

PETES

6

LILLA HALLVARDS

Larskär

Bovik

Gjæstården

ST BURGE

STORA BURGE

ST BURGE

PETES

PETES

MICKELS

LILLA HALLVARDS

LILLA HALLVARDS

Vakten

LUPASE

RODARVE

SIMES

STORA BURGE

B' RTELS

Getnet

MICKELS

HALDJANNE

STORA DCMERARVE

MICKELS

HALLGENARVE

NISSE

BOTVARDS

NISSE

STJUPS

BERTELS m. n.

BERTELS

Holmer

127

124

Holmåsåna

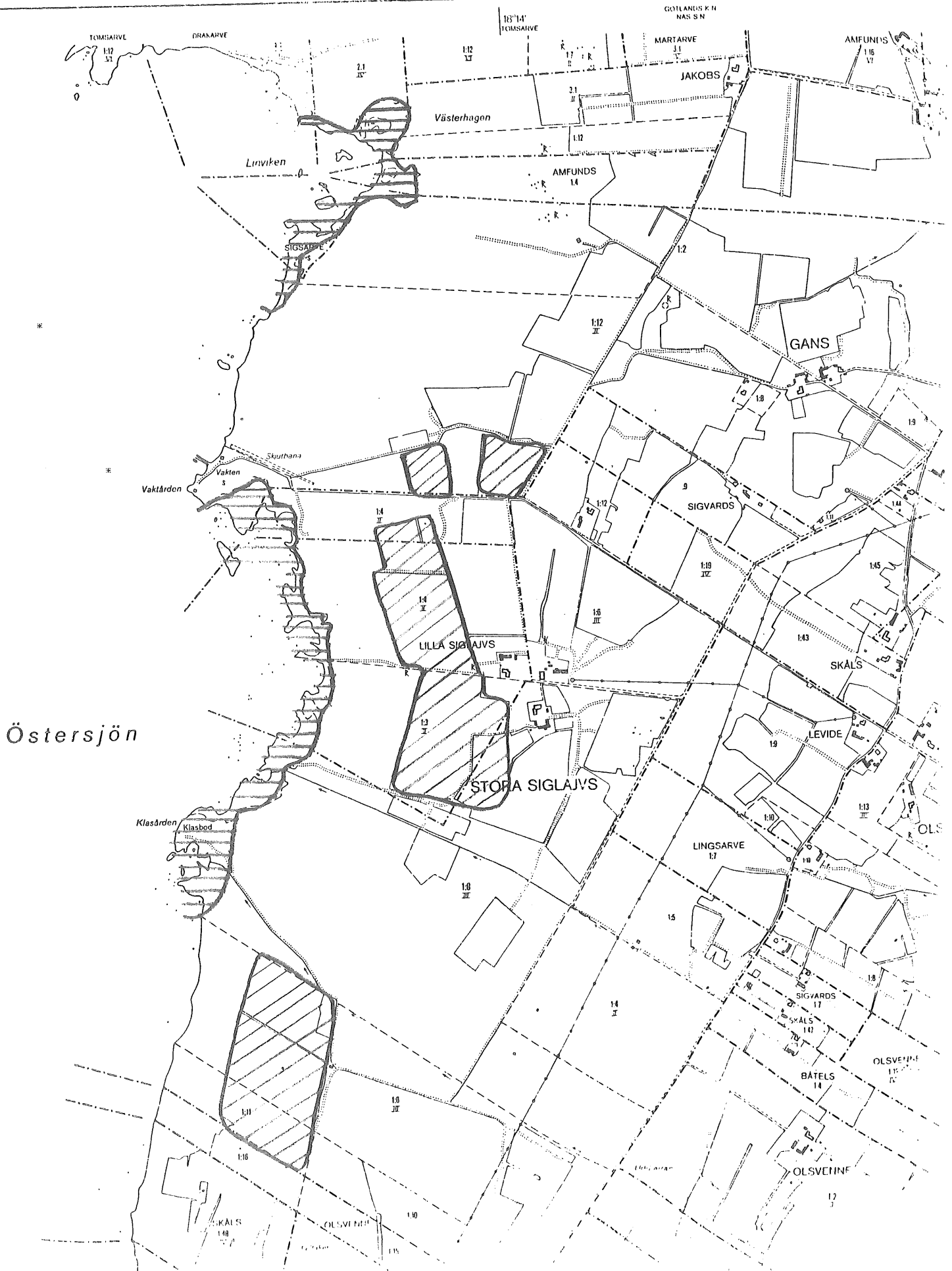
EKONOMISK KARTA ÖVER SVERIGE

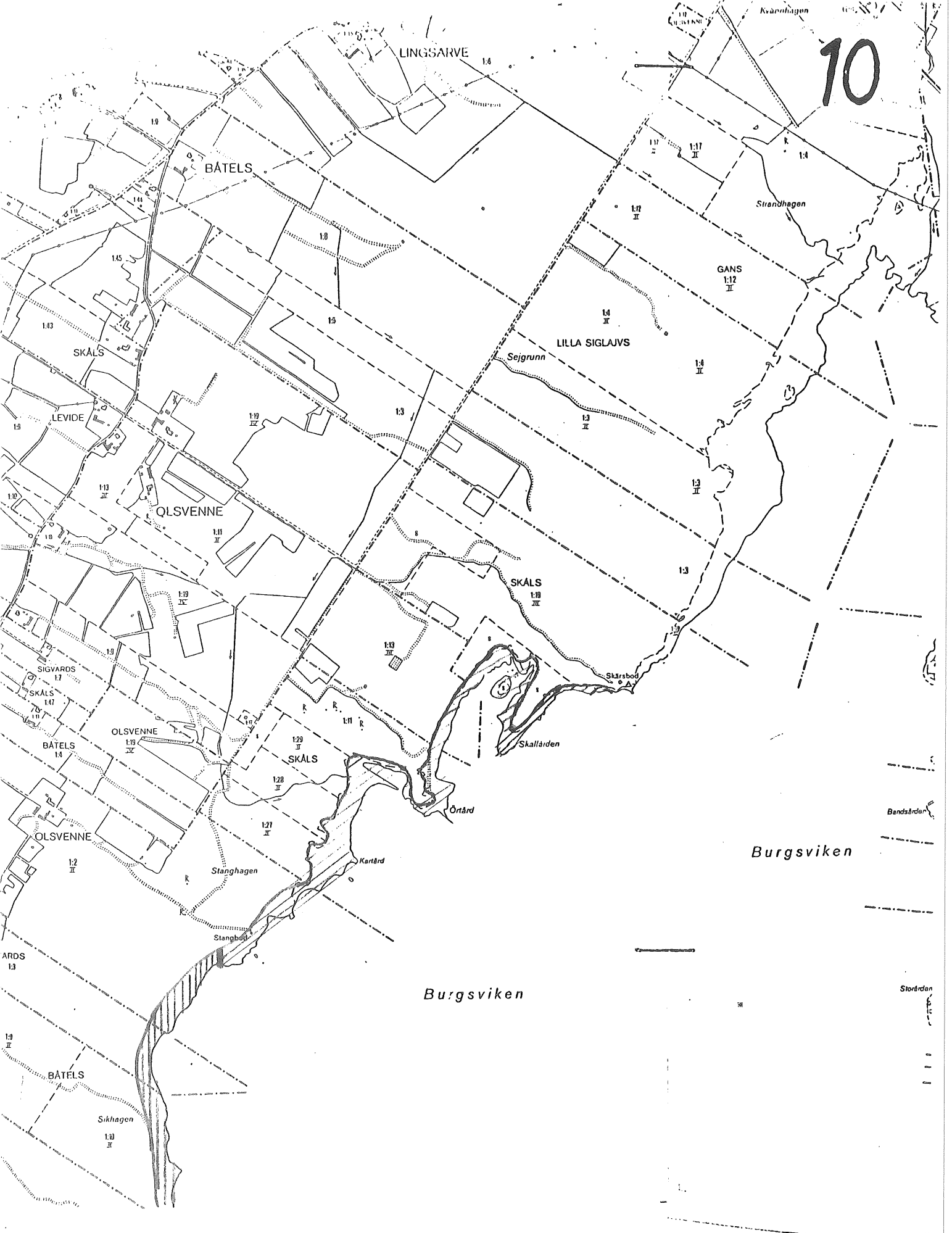
GOTLANDS LÄN

058 79 51 71 NISSFVIKEN

8

Lantmäteriet
Lantmäteriverket

500 1000 meter

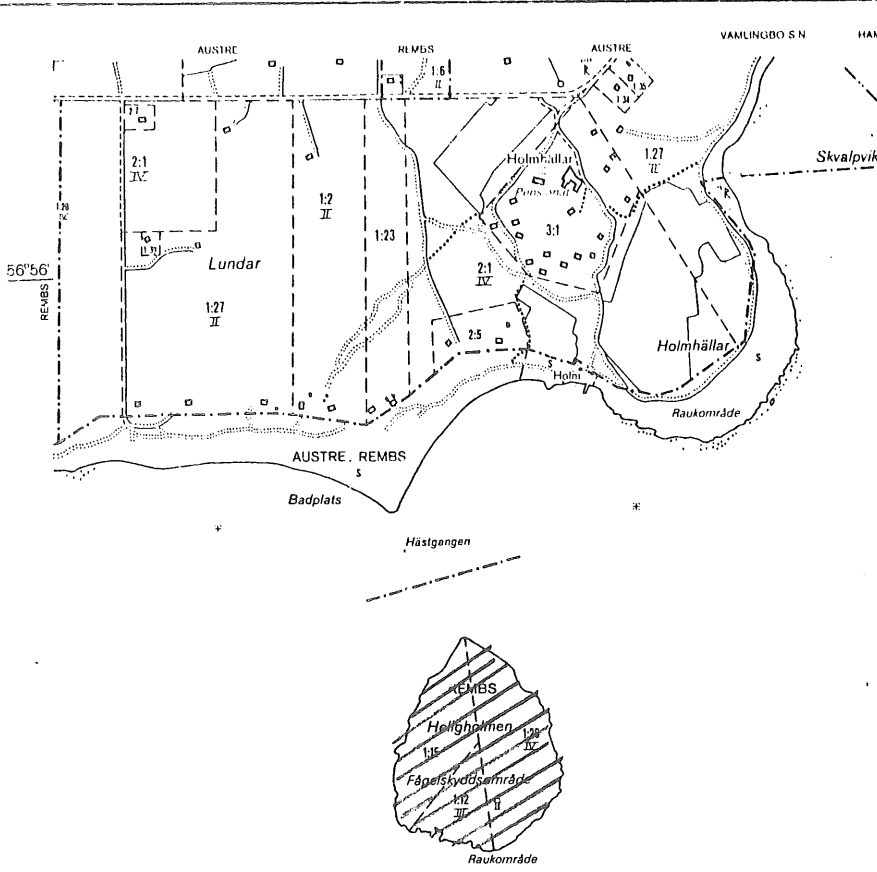
□ = 1 hektar

Gustaf Östergren - Östergrenska Byggnads AB
BåteLS - Östergrenska Byggnads AB
BåteLS - Östergrenska Byggnads AB
BåteLS - Östergrenska Byggnads AB
BåteLS - Östergrenska Byggnads AB
BåteLS - Östergrenska Byggnads AB
BåteLS - Östergrenska Byggnads AB
BåteLS - Östergrenska Byggnads AB
BåteLS - Östergrenska Byggnads AB
BåteLS - Östergrenska Byggnads AB

Flöjtdokumentation 1975
Omfattningskartan framställd 1976
Reviderad utgåva 1978
Fotografier: Flygfotografiska Byråerna
Topografiska Byråerna
Kartografiska Byråerna
Kartografiska Byråerna
Kartografiska Byråerna
Kartografiska Byråerna
Kartografiska Byråerna
Kartografiska Byråerna
Kartografiska Byråerna
Kartografiska Byråerna

050

77

Jordregister-
område)
Måttollett
Gränser, etc. gränser
Landsorvat,
Landsor
Landsor 7 m
Landsor
Landsor 5 m
Landsor

Landsor, körbar
Landsor
Landsor jorden
Landsor
Landsor

Landsor o. dyt. eller
Landsor
Landsor
Landsor
Landsor

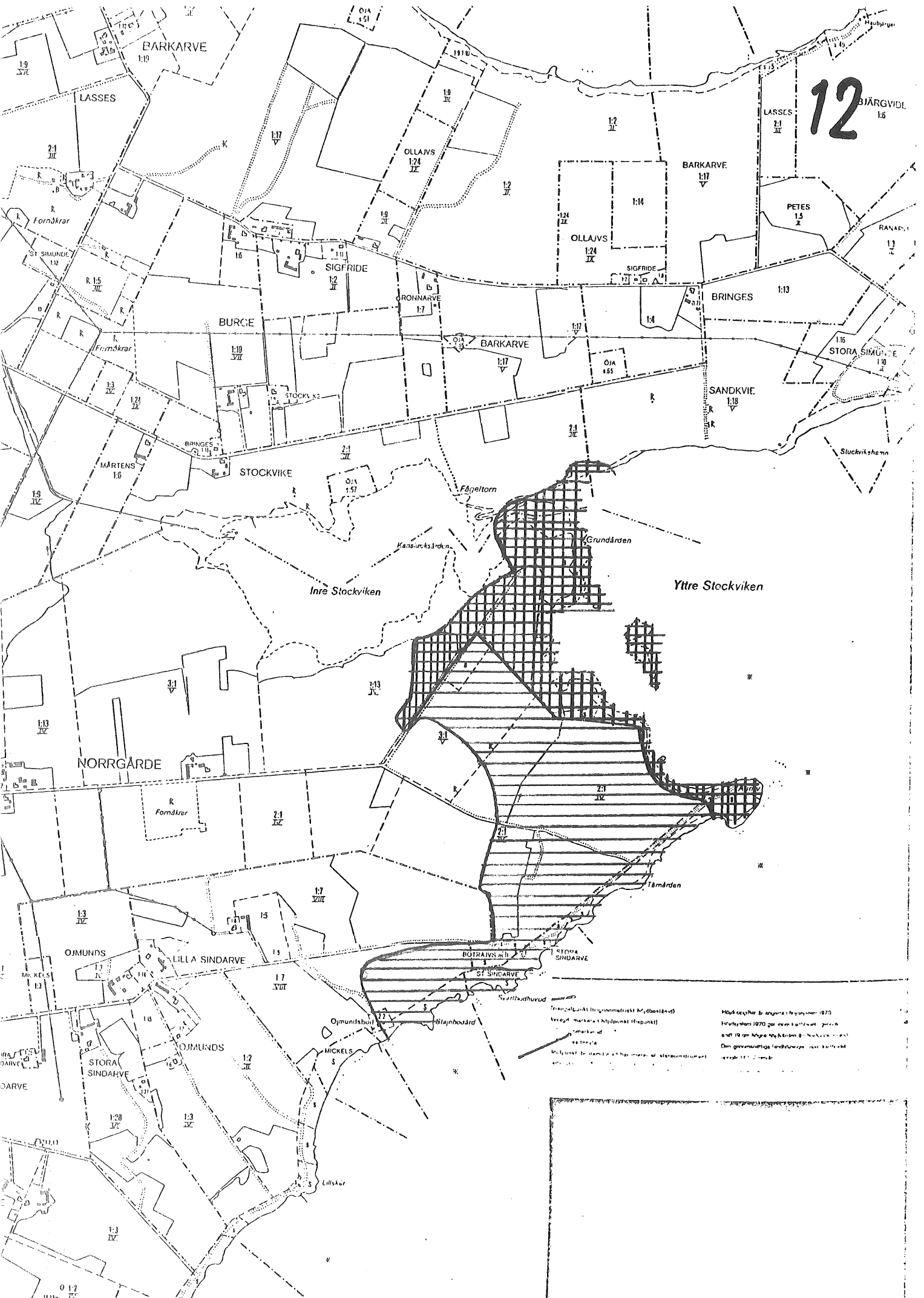
058 29 51 21 NORE

GOTLANDS LÄN
VÄMLINGBO S N

Östergötland

12

BJÄRGVIDL 1:6

Yttre Stockviken

Inre Stockviken

NORRGARDE

OJMUNDS

LILLA SINDARVE

STORA SINDARVE

OJMUNDS

MICKELS

ST SINDARVE

ST SINDARVE

ST SINDARVE

ST SINDARVE

ST SINDARVE

ST SINDARVE

ST SINDARVE

ST SINDARVE

ST SINDARVE

ST SINDARVE

ST SINDARVE

ST SINDARVE

ST SINDARVE

ST SINDARVE

ST SINDARVE

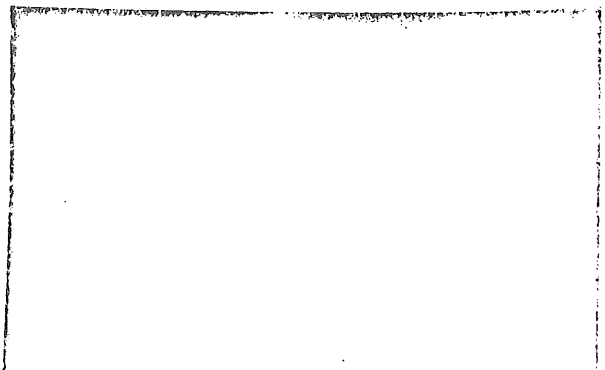
ST SINDARVE

ST SINDARVE

ST SINDARVE

———— Gränslinje för kommunalt (Medbestånd)
 - - - - - Gränslinje för kommunalt (Fogpunkt)
 - - - - - Gränslinje för kommunalt (Fogpunkt)
 - - - - - Gränslinje för kommunalt (Fogpunkt)
 - - - - - Gränslinje för kommunalt (Fogpunkt)

Höjd enligt de svenska tryckningen 1870
 Höjden 1870 på denna karta är
 enligt 1870 års höjdmätning i Stockholm
 Den geografiska längd- och breddmätningen
 enligt 1870 års karta

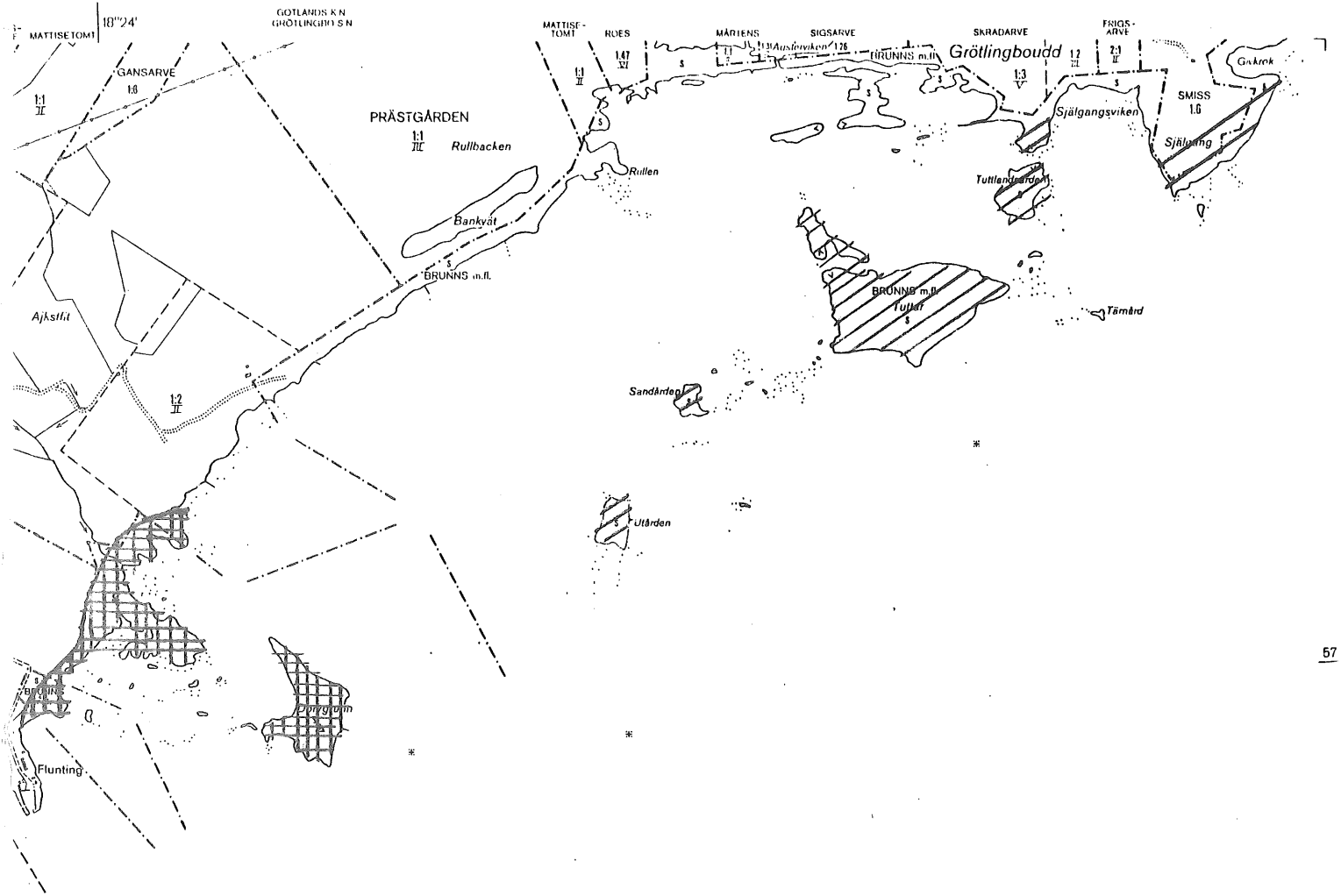
EKONOMISK KARTA ÖVER SVERIGE

GOTLANDS LÄN

059 71 5J 7b RONNINGS

VERSION:

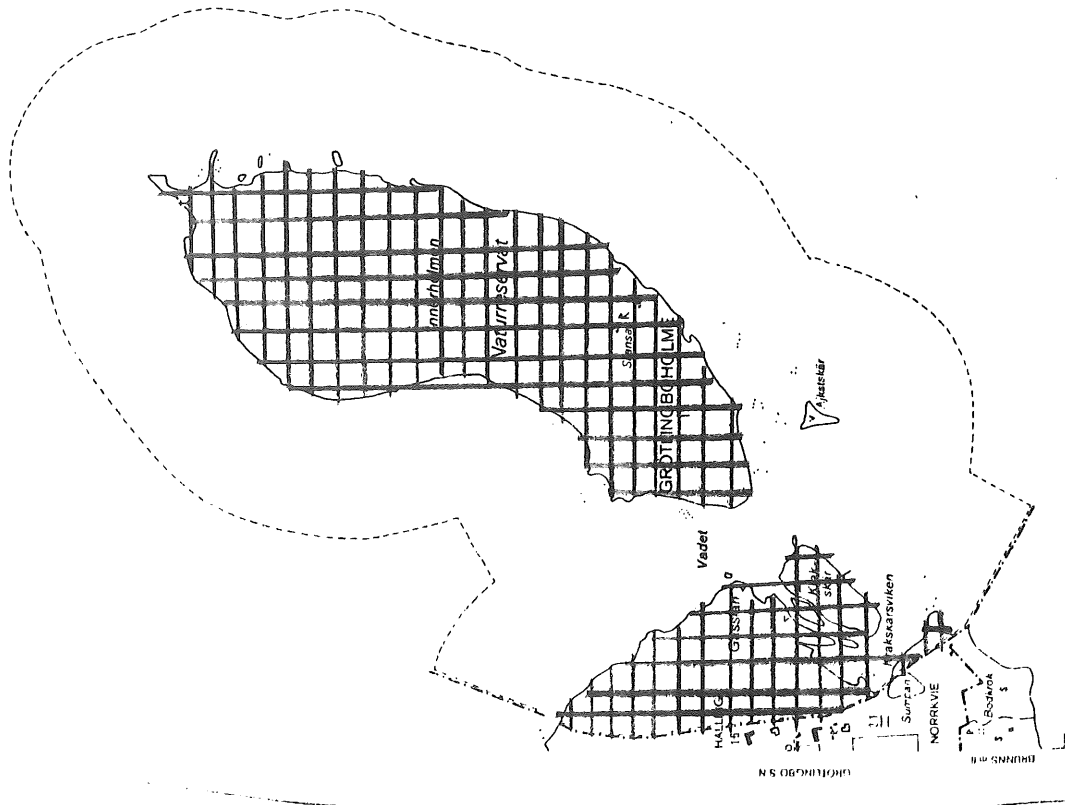
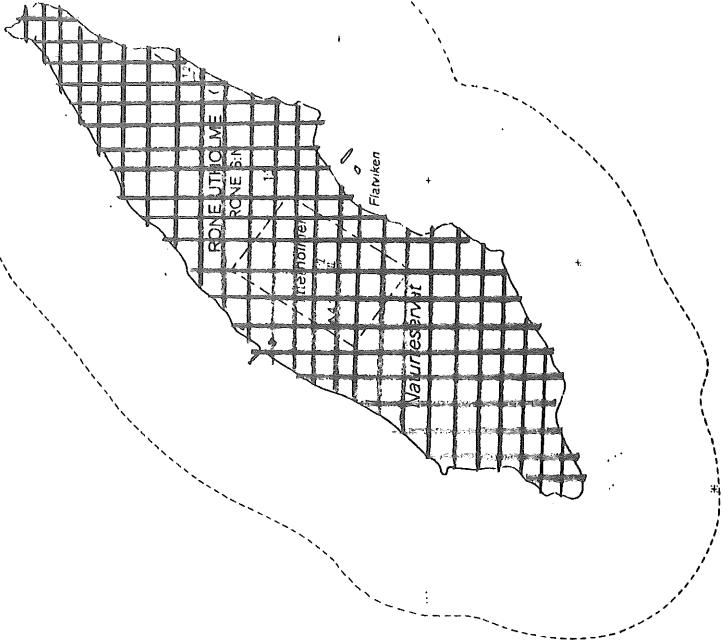
17
059 01
5J 6b SLES

Östersjön

Östersjön

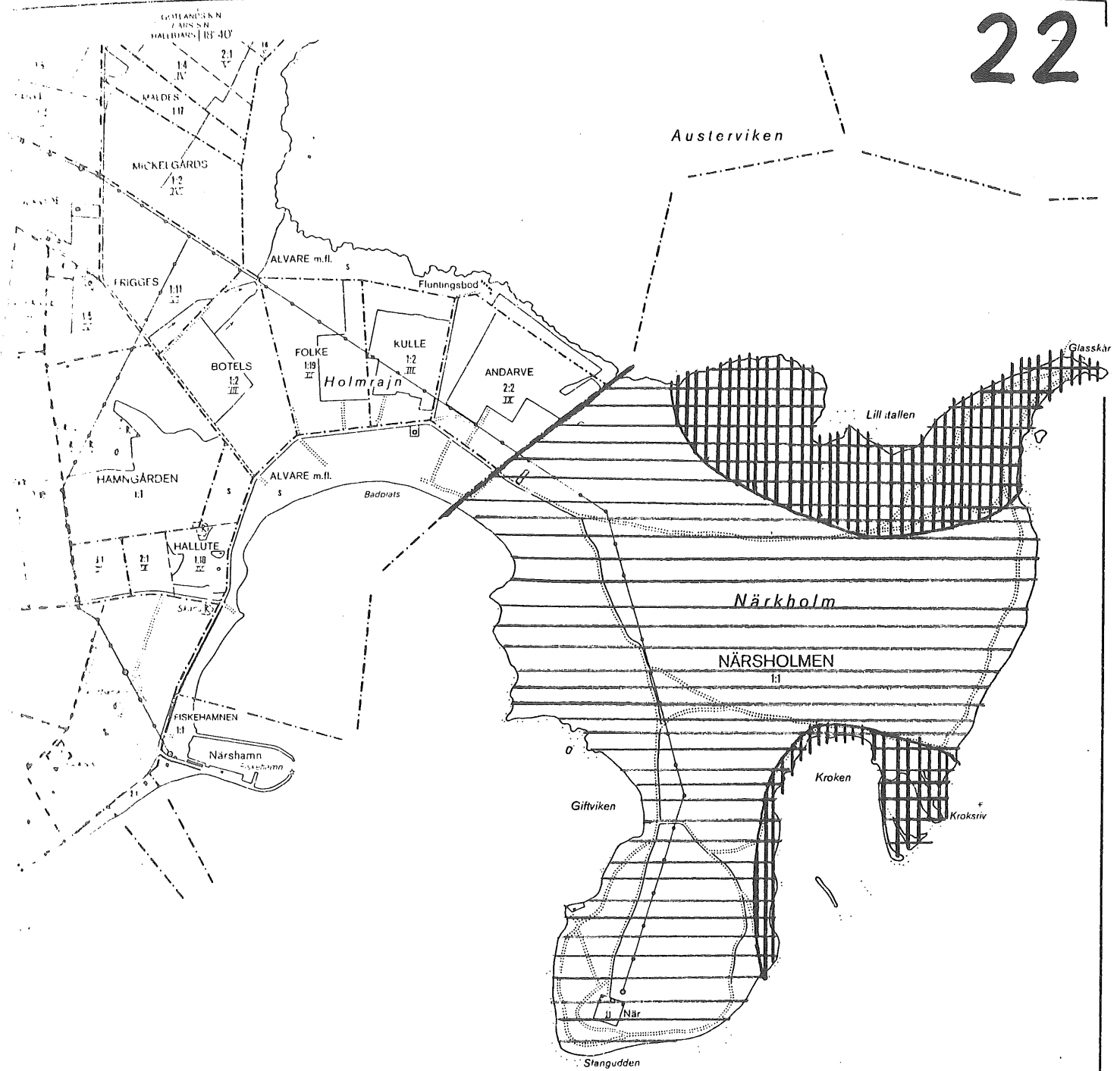
Olagrunn

069 04 6J 0e NAR

22

Östersjön

Geset gränser van Gangarfelek längden är bestämd från Grannarv.
 Rikets koordinatsystem 2,5 gms V återges på kartan med riktad baslinje för varje km.
 På de i teckning utvisade ställen kan endast med värdet från avståndsmätningen 0,10 m till 0,15 m.
 Rikets officiella måttstandard är 1:100 000 skala.

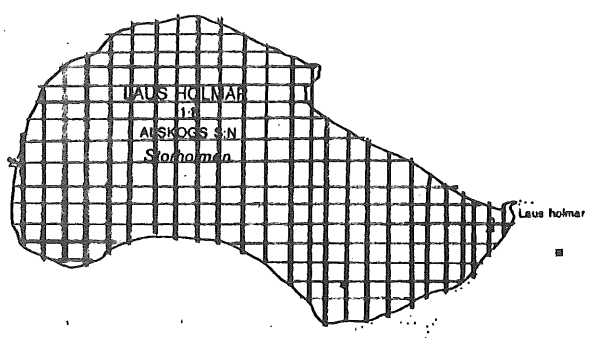
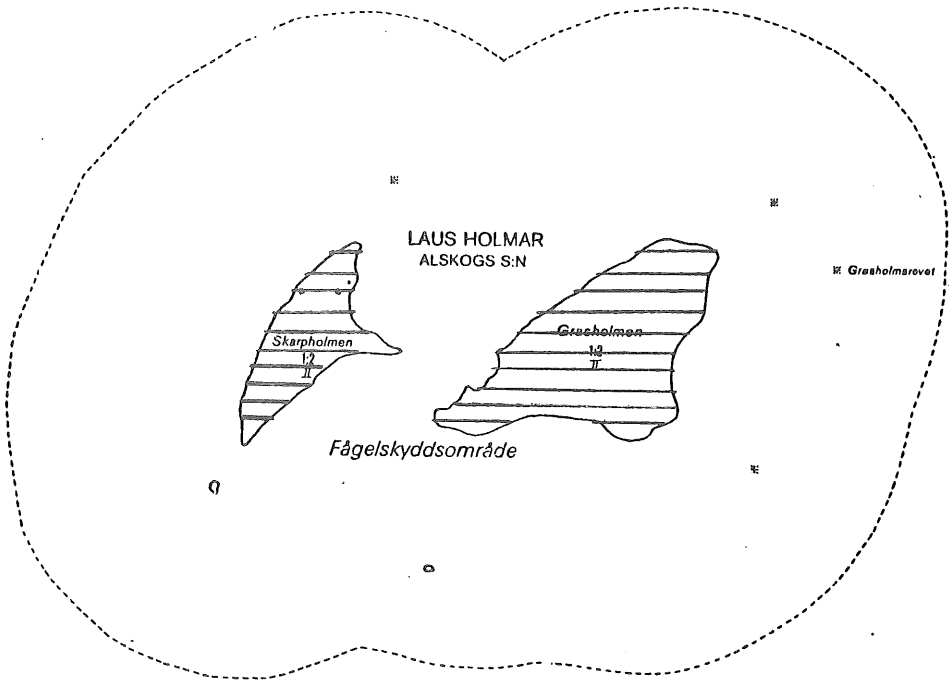
Fotografiering utförd 1975
 Ortografiska framställd 1973
 Riktningssättning utförd 1978
 Fotografiska Statens Lantmäteriet A. Gustaf
 Tryckt av Statens Lantmäteriet AB
 Kartnummer 1:100 000

Triangel punkt (från sammanlagt höjdbestämning)
 - röd, markerad höjdpunkt (från punkt)
 - svart, markerad
 - vit, vattenyta
 Höjdpunkt, bestämd med barometer av stereofotogrammetri
 Vattenyta.
 Höjden angiven i meter över havet

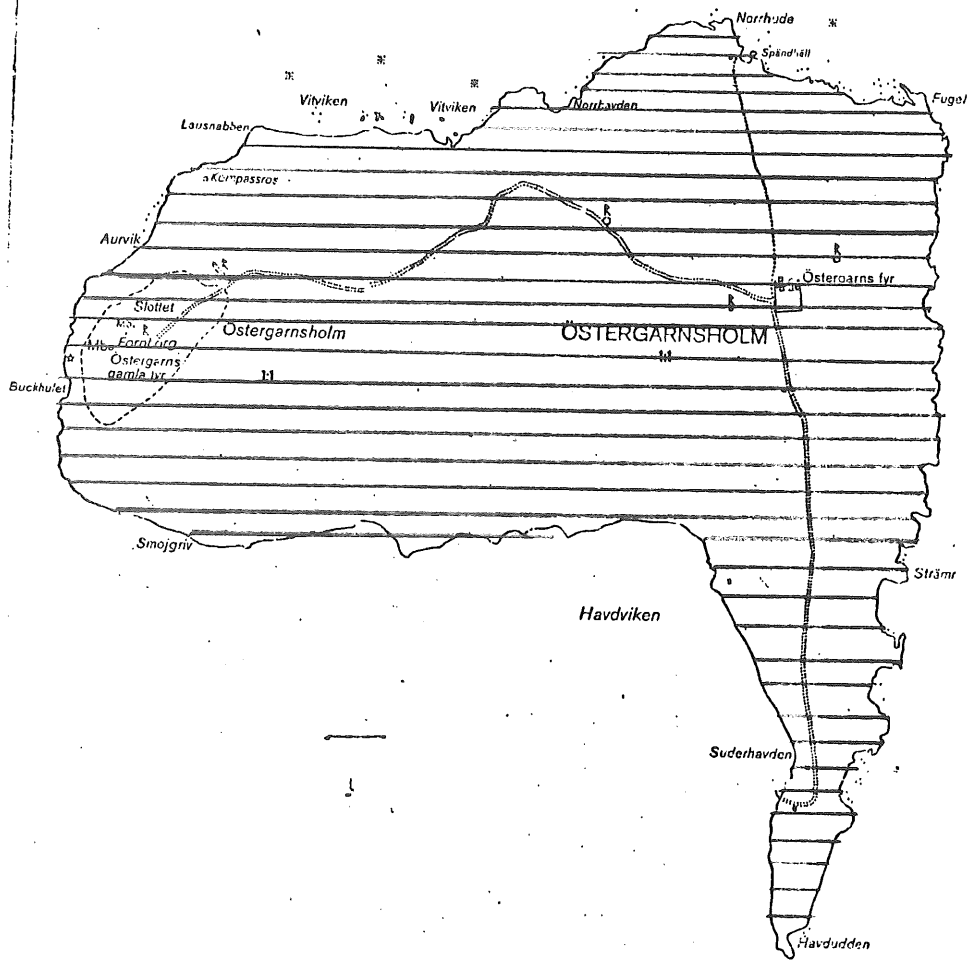
Höjdsiffer är angiven i höjdsystem 1970.
 Höjdsystem 1970 ger inom kartbladet i genomsnitt 17 cm högre höjdsiffror än höjdsystem 1900.
 Den geometriska landhöjningen inom kartbladet uppgår till 1,0 meter.

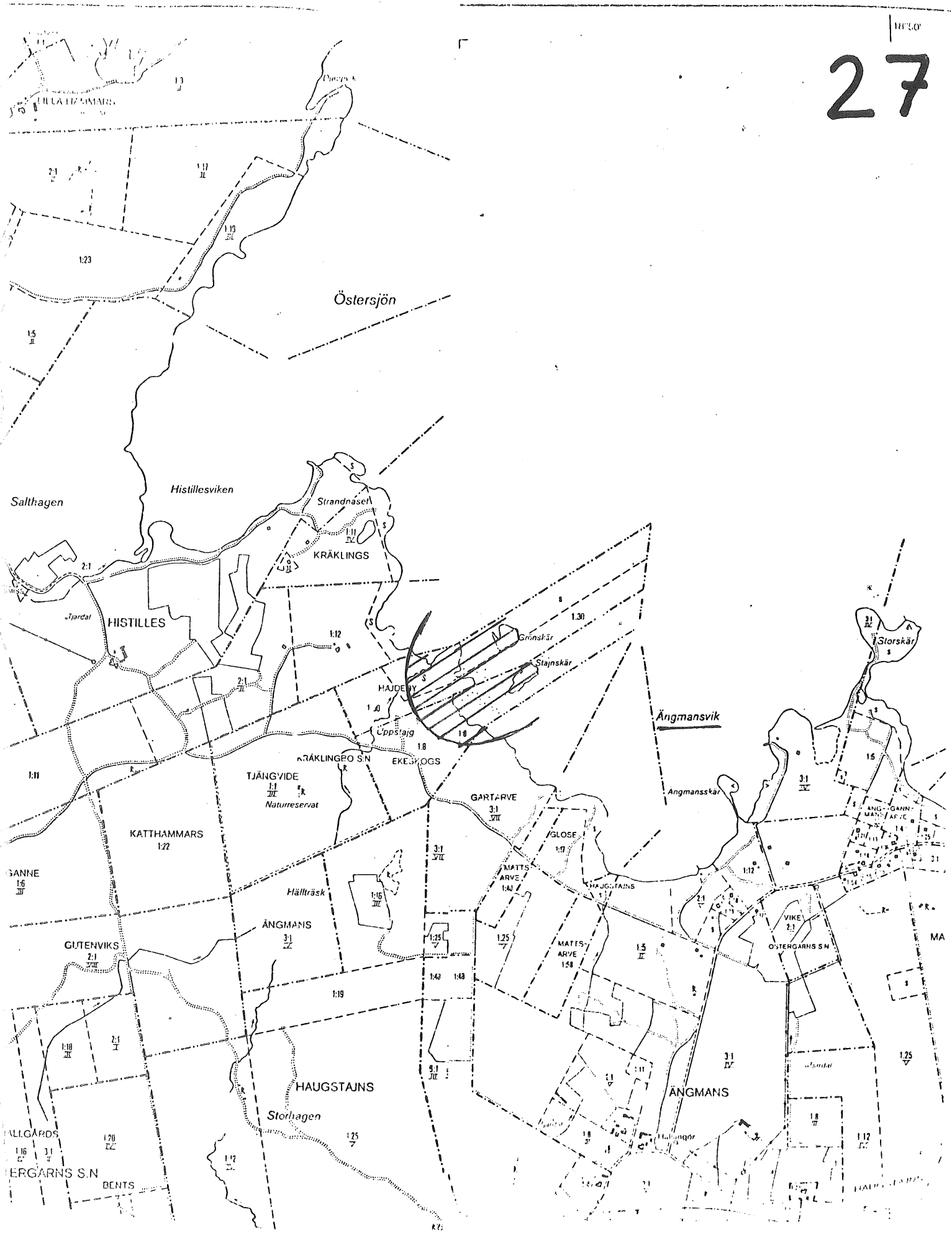
Fotografieringen utförd av Statens Lantmäteriet den 10 feb 1977

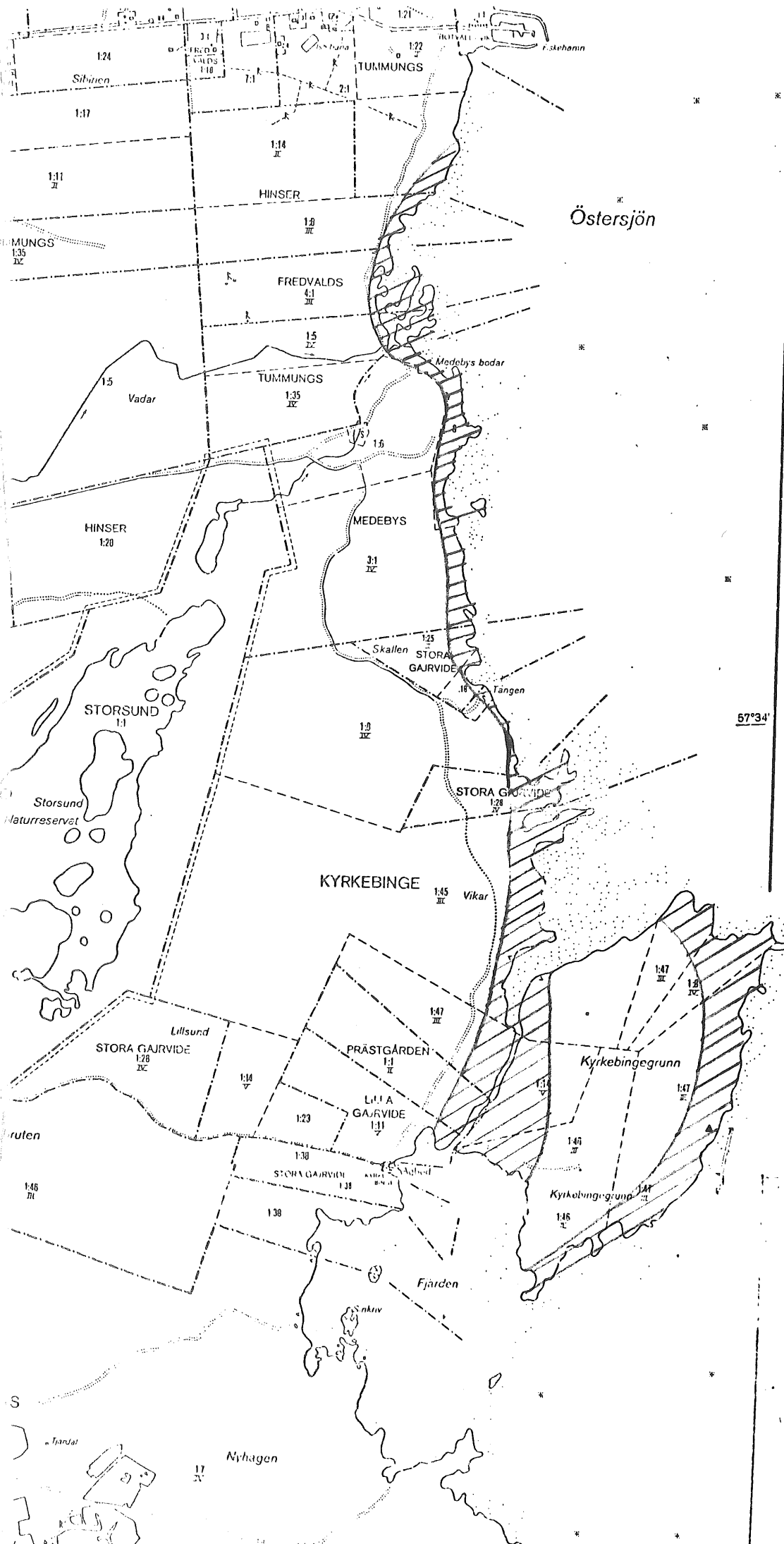
Edition I - Okt 1979

Bärhall

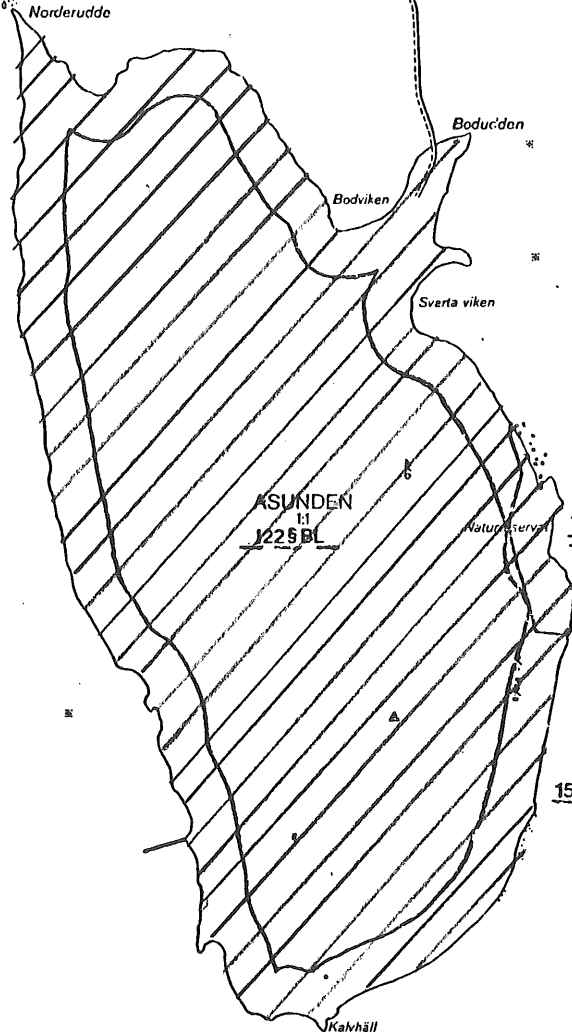
57°34'

S

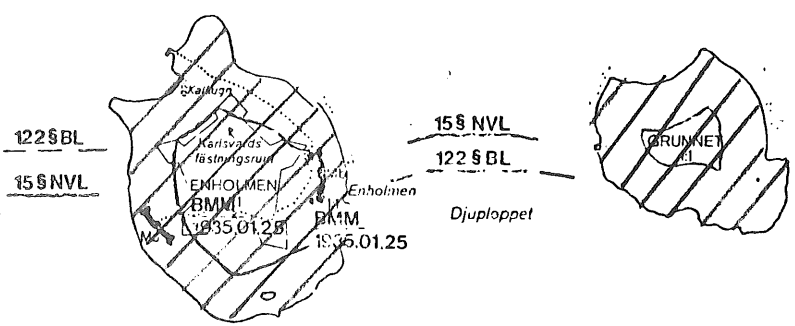
30

Östersjön

specialblad

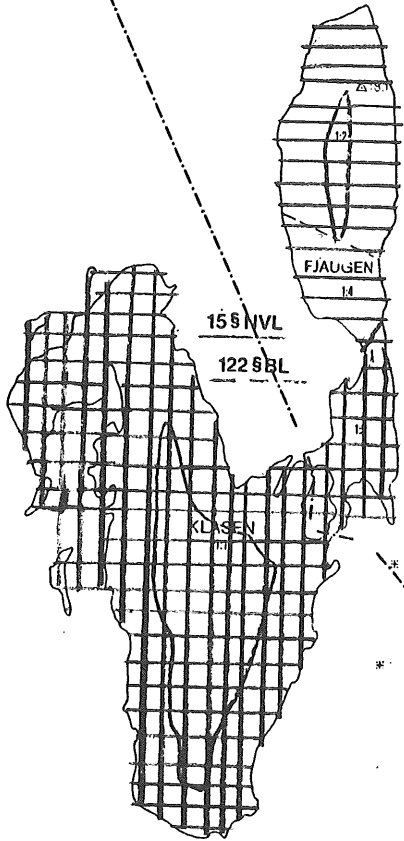
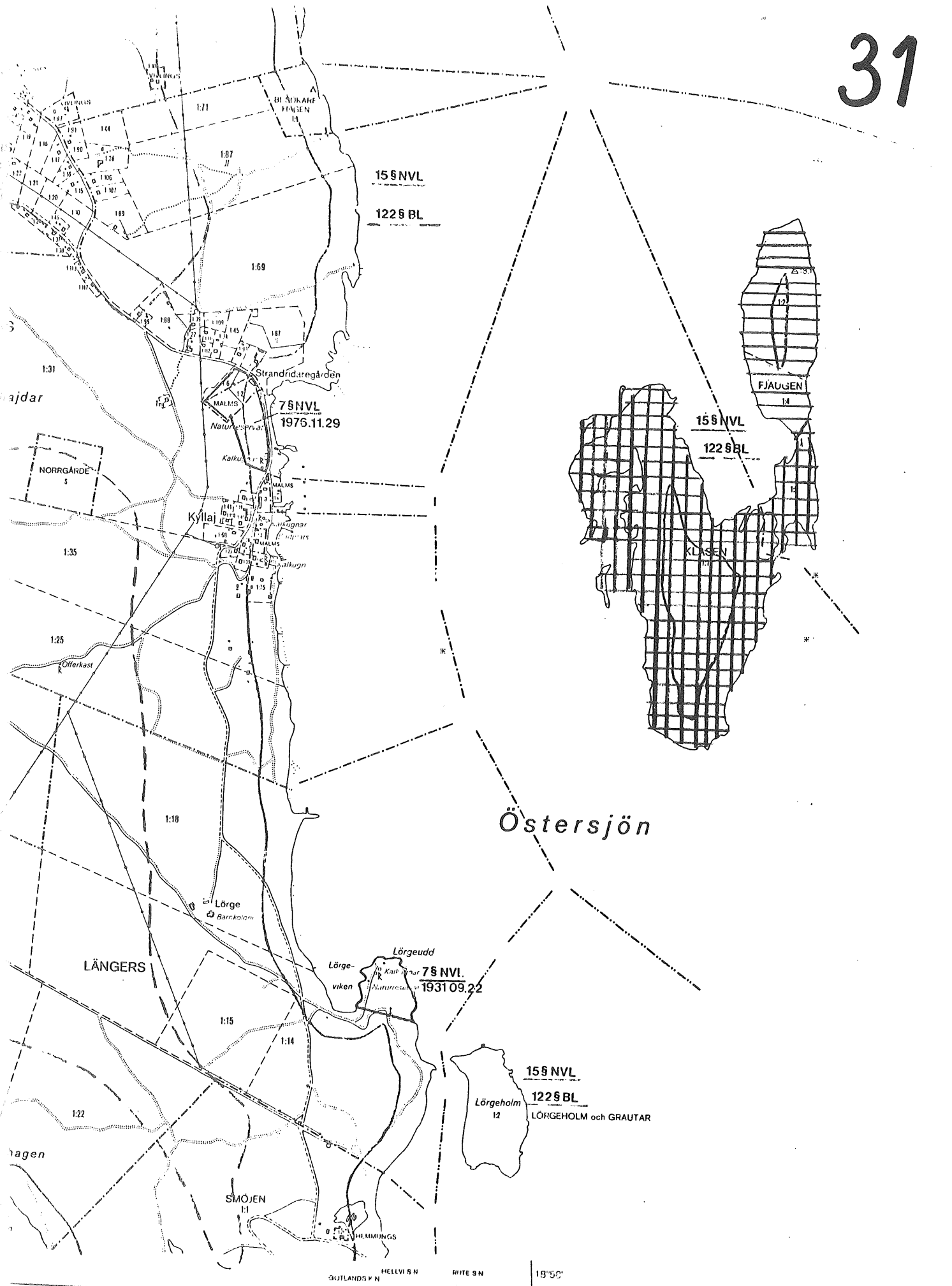

Smällhulet

Skarvgrunn

BOGE S N OTHEMS S N

079 07 7J Öb YTTERRIÖLLEN

Skalan 1:10 000
600 400 200 0 500 1700 meter

Gauss projektion, Centralort: Långsjöns kyrka
 från Greenwich
 Rikets koordinatssystem 25 april 1972
 Kartan utgavs 1976. Uppgått till 1:10 000
 1976

Kartan utgavs 1976
 1976

EKONOMISK KARTA ÖVER SVERIGE

GOTLANDS LÄN

VERSION:

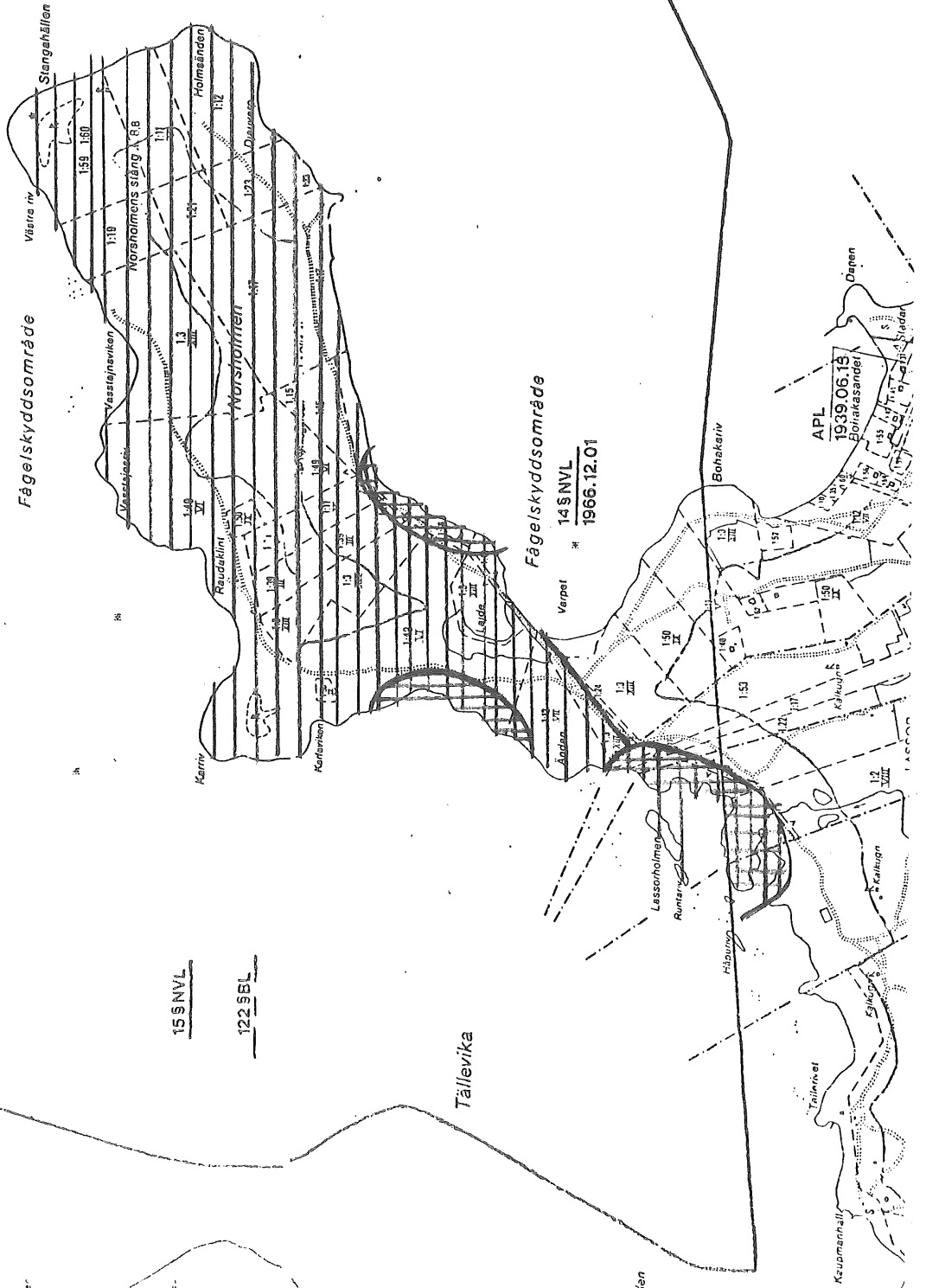
079 27
7J 2h VALLE

079 37 7J 3h RUTE

14SNVL
1966.12.01

Fågelskyddsområde

15SNVL

122SBL

Fågelskyddsområde

14SNVL
1966.12.01

Tällevika

Öster

Ajkesvik

